

# SOKOLSKI GLASNIK

1924.

7.

V Ljubljani, dne 15. aprila 1924.

Za oba pokrajinska sleta, koji će se vršiti u ovoj godini, pripreme su u najboljem toku. Sarajevo i Zagreb trude se, da što bolje pripreme sve potrebno i da pokažu našem narodu što više. Od uspeha obaju sletova ovisi uvelike naš budući društveni život, a toga za potpuno svesni Sarajevo i Zagreb.

Svesni te važnosti moramo biti svi mi jugoslovenski Sokoli. Nije slet namenjen samo braći i sestrama iz Sarajeva i Zagreba te župama, koje su obvezane, da u punom broju učestvuju kod ovog ili onog pokrajinskog sleta. Slet je namenjen svom našem Sokolstvu, n a m a s v i m a! Koristi, koje će doneti oba sleta, biće koristi za napredak celokupne naše stvari, a šteta, koju bi možda mogao napraviti slet, bila bi šteta za celokupnu našu stvar. Imamo dakle dovoljno razloga, da uvažujemo oba sleta pa i svi mi, za koje učestvovanje nije obvezatno po propisu, bez obzira na bratske osećaje, koji nas vode u Sarajevo i u Zagreb.

Jugoslovenski sokolski savez znao je, zašto je preporučivao učestvovanje kod obaju sletova svim našim župama. I toj preporuci neka župe i društva slede rado i sa radošću, premda je to za pojedince dosta veliko opterećenje. Ali na to opterećenje danas ne smemo više misliti, jer Sokolstvo je tako zaključilo, a ako je određen teži teret, moramo da uzmemo na rame teži teret. Što smo zaključili, moramo i izvršiti.

Ali da nam bude moguće izvršiti sve dobro i u punoj meri, moramo pravovremeno misliti na to i pravovremeno početi sa pripremanjima.

Tu mislim pre svega na župe, kojima učestvovanje nije obvezatna dužnost. Ove moraju razviti tim veću agitaciju, ako hoće da bude njihovo učestvovanje na obim sletovima primerno. Tu agitaciju pak neka vode župe, dok treba podroban rad, od brata do brata, od sestre do sestre, da se izvrši u društvima.

Članstvo treba upozoravati na važnost obaju sletova; treba pripremiti primeran broj vežbača i vežbačica; treba prištediti novac i brinuti se za novčanu pomoć onima, koji bi rado učestvovali kao vežbači a nemaju potrebnih sredstava.

Prednjački zborovi neka se staraju oko toga, da se nauče vežbe a prosvetni odseci neka putem predavanja objašnjavaju važnost sletova i neka provedu opću propagandu za slet. U svakom društvu organizirajte prikupljanje malih iznosa, koje treba redovno uplaćivati, da sakupite do časa sleta primeran iznos za put.

Ne zaboravite pri tom na naraštaj! Za naraštaj je od velike važnosti, da vidi naše sletove, kao što je važno, da vidi što više krajeva naše domovine. Pobrinite se za sredstva, da ga možete povesti na sletove, gde ima da nastupi i kod telovežbe.

Pomislite još i na one naše članove, koji su imućni i koji i onako svake godine putuju na letovanje ili tome slično. Neka ovi članovi ta putovanja uredi tako, da ujedno sudeluju i u našem delovanju na ovaj način, ako na drugi način ne mogu.

Uložimo, braćo i sestre, sve sile, da na svaki mogući način pripomognemo obim sletovima do najsajnijih uspeha za naše Sokolstvo i za naš narod.

M. A—č.

## Sokolstvo narodu

Svoj braći i sestrama!

Borba za državljanska prava i slobodu naše braće u neoslobodenoj domovini svršila se za nje samo sa delomičnim uspehom, koji je prema broju glasova i dobivenih mandata manji od uspeha kod izbora u talijanski parlament godine 1921.

Svako, koji priznaje načela prava i slobode, osuđuje bes i bezobzirnost nasilja, koje je našem narodu u porobljenoj zemlji onemogućilo nepatvoren izraz pravog mišljenja i istinskog osećanja. Ali usprkos svemu je Julijska Krajina dala 29.338 jugoslovenskih glasova, što utvrđuje čak i talijanski zvanični izveštaj.

Ovi su glasovi jasan govor narodove duše, koja se u odsudnom času nikog i ničega nije plašila, kad je trebalo položiti ispovest o veri ili neveri, o izdajstvu ili vernosti. Ovaj dugi red sinova našeg naroda stoji ponosito uspravljen u ljutoj oluji mržnje — živ svedok nepobedive ljubavi prema rodnoj zemlji i prema svom narodu; uvek spreman na svaku žrtvu, samo ne na Judin celov na lice vlastite matere!

Radujemo se tom uspehu, što ga je priborila muževnost naše braće dobrom imenu našeg naroda, a osuđivati moramo izdajstvo i strast, koji su učinili, da je popustila u narodu jedinstvenost i disciplina, prelomili zadanu reč, zasadili u hiljade srca žareću bol prevare i nepoverenja, i koji su u odsudnom času postavili nad opću narodnu korist zasebne, sebične i stranačke interese. Neka se ovaj opasni čin ne osveti narodu, već neka narod trgne iz obima zaslepljenih ljudi, koji hoće — trčeći u tamu prokletstva — da povuku za sobom sav narod, da razdvojen i rasepljen iščezne u tami tudinstva!

Danas možemo dati mi, koji živimo u slobodnoj otadžbini, svojoj nesretnoj braći samo moralni oslonac u preteškoj borbi za opstanak. Oslonac što ga pružamo braći neka bude neprijateljima strah i opomena! Ako pak hoćemo to, moramo biti sami jaki, zdravi, jedini, složni i kreposni, jer se na slabe ljude, sebeznae, nestalne i sebične ne može niko oslanjati i jer iz nezdravih, otrovanih prilika ne može niko crpiti ni moralne snage i otpornosti.

Svakoga, koji je nekada bio naš, a sada se prodao i zatajio svoj narod, izdajstvo je samo za uvek isključilo iz našega broja! Njegovo ime ne onečašćuje nas!

Sve druge, koji žive u slobodnoj otadžbini, pozivamo pod sokolske zastave, da bude u jednoj misli i jednoj volji združen sav narod! Ne razbacujmo i ne cepajmo svojih snaga u slobodi, koje premnogi nisu svesni, koju premnogi zloupotrebljuju a za kojom čezne uplenjena naša zemlja! Uživajmo slobodu tako, da dižemo i množimo telesne i moralne snage svega naroda da će sam u punoj svesti svojih prava i dužnosti dati slobodu onom delu samoga sebe, koji je danas nema!

Zdravo!

Starešinstvo Jugoslovenskog sokolskog saveza u Ljubljani,

dne 10. aprila 1924.

Petar Zrinjski i Krsto Frankopan

(Spomendan 30. aprila 1924.)

Kao rijetko koji narod, naš narod ističe se jakim tipovima, koji su doista historijski primjeri patriotizma, heroizma i mučeništva.

Medju ovim herojima zauzimaju vidno mjesto i dva hrvatska velikana Petar Zrinjski i Krsto Frankopan, koji su u borbi i radu za svoj narod žrtvovali svoje živote.

Jugoslovensko Sokolstvo cjenječ te velike žrtve, slavi i slaviti će uvijek spomen na ova dva vrlo narodna junaka, koji su za dom i rod položili svoje glave pod krvnički mač, a položili su ih kao jaki karakteri, koji nisu htjeli da pokleknu pred carskim Bečom i njegovim kreaturama na odgovornim državnim mjestima.

Borba Zrinjskog i Frankopana bila je borba za narodne povlastice, za narodne slobodine. Ona je bila kontinuitet one teške borbe, koju je izdržavalo sredovječno plemstvo sa carskim Bečom. I naši velikani Petar Zrinjski i Krsto Frankopan bili su protagonisti u zadnjem činu te borbe, koja se na žalost svršila pobjedom Beča, a smrću Zrinjskog i Frankopana.

I eto tu vidimo njihovo veliko junaštvo i žarki patriotizam. Oni, naši nezaboravni junaci, žrtvovali su svoje živote da svoju domovinu i narod oslobode od njemačke vlasti. Pa zato u toj njihovoj smrti i njihovom mučeništvu treba da se traži zametak kasnijoj narodnoj borbi, jer Zrinjski i Frankopan, ti duševni vodje cijelog pokreta protiv njemačkog cesara, padaju dođuše od krvničke ruke, ali njihova prosuta krv drži u budućem budnom narodnu svijesti.

I svatko ko poznaje historiju znade da je ova svijest doista ostala budna, a ostala je takovom s razloga, jer ju je nosila jedna velika ideja, ideja narodne samostalnosti i slobode. Narodu je Beč dodijao, a nakon smrti prvih i najboljih sinova, on ga upravo zamrzio, jer je vidio, da taj carski Beč nije nikada birao sredstava za svoju svrhu. Narod je vidio, da nije bilo opacine od vjerolomstva do umorstva koju ne bi počinio Beč, samo ako je opacine išlo u njegov račun. Narod pako, koji je došao do ove spoznaje, neprestano je revolucionirao svoje redove, dok ta nastojanja ne dodju kasnije do jačeg izražaja, kada se stane rodit izrazita ideja narodnosti i oslobodjenja čovjeka ispod feudnog jarma. No kad iza ove borbe slijedi još jača reakcija carskog Beča, tada je oživila u potpunom obliku uspomena na Zrinjske i Frankopane. Pozvalo se njih mrtve, da budu u pomoć živima u borbi protiv Beča. I tako se stvorio kult ovih velikana. Spomen na ove borbe zasadjena je kao zastava, koja će narod uvijek sjećati na sva ona zla, opacine i nepravde, koje mu je nanio Beč. Sa bečkim nasiljem rasao je i kult Zrinjskog i Frankopana. On je držao svijest naroda budnom i široke mase naroda revolucionirao sve dublje i dublje, tako da je svatko bio uvjeren, da mora doći čas, kada će se s Bečom obračunati, kada će Beč pasti, a narodu granuti sunce slobode.

Sokolstvo, u predratno doba element revolucionaran, vazda i svuda širilo je kult velikih mučenika. A širilo ga zato, jer je smatralo, da je u opšte narodnom interesu buditi narodnu svijest.

Medjutim danas u ujedinjenoj i slobodnoj otadžbini mogli bi se zapitati: Treba li našem narodu i dalje podržavati taj kult?

Mi smo u svojim jugoslovenskim sokolskim redovima duboko uvjereni, da je to potrebno. Potreba je imati dan, kada ćemo se svi sjetiti onog crnog ropstva, u koje nas stlačila nevjernička i silnička ruka Austrije. Ako smo prije trebali imati zastavu, da nas potiče na borbu za oslobodjenje od Austrije, trebamo i danas barjak, koji će nas vazda sjećati svih nevolja, koje smo prepatili pod tuđim gospodstvom. Van svake je sumnje, da nam treba bar jedan dan u godini, kada ćemo se zavjeriti, da ne ćemo dozvoliti da nam ikada više zagospodari tuđin. Eto to je smisao zašto mi slavimo i dalje svjetlu uspomenu na Zrinjskog i Frankopana.

Jugoslovenski Sokoli spomen na ovakove junake ne mogu izrabljivati u demagoške svrhe, jer kao nosioci ideje narodnog jedinstva, raduju se ostvarenju velikih ideala ujedinjenja i oslobodjenja.

U ovoj današnjoj velikoj domovini baš kao Jugosloveni, koji ne poznajemo negacije plemena, vidimo ostvarenu veliku Hrvatsku uz veliku Srbiju, vidimo uz ove dvije veliku Sloveniju. I u toj velikoj skupnoj Jugoslaviji mora

jednom doći do toga, da se koncentriraju sve narodne sile, kako bi se ne samo laglje oduprli našim neprijateljima, već kako bi oslobodili i onu našu braću, koja danas stenju pod tuđinom. Ove evo misli treba da provejavaju naša srea na dan 30. aprila svake godine, kada se - najvećim pijetetom i zahvalnošću sjećamo onih, koji su svoje živote doprinijeli našoj slobodi.

Pa kao što je dobri genij našega naroda njihovu mučeničku krv upotrijebio nama u korist, tako će i dalje da drži svijest u onih koji upiru svoje oči ovamo k nama preko Snježnika, Triglava i Karavanka.

I zato jugoslovensko Sokolstvo slaveć 30. aprila, sjećajući se tragične sudbine naših najuglednijih obitelji i priznajući velike njihove žrtve na oltar domovine, proslavit će taj dan najbolje, ako u srcima svojim zapiše zavjet sveti, da će i ono, poput velikih mučenika uvijek biti spremno da doprinese bilo kakove žrtve za sreću naroda i bolju budućnost naše domovine. A to smo pako tim više dužni, jer danas iz one prosute krvi mučenika uživamo slobodu i samostalnost.

Zato je dan Zrinjskog i Frankopana naša radost i žalost. Radost da smo se zanašajući njihovim idejama našli u jednoj državi, a žalost kad se sjećamo onih, koji bar za sada nisu kadri, da uživaju ono, što uživamo mi. No povrh svega ovog, dan 30. aprila neka bude i dan sjećanja na sve ono, što smo prepatili u tuđinskom ropstvu, pa uz ovo žalosno sjećanje vežimo zakletvu, da nikada više ne ćemo služiti tuđina, jer po riječima Frankopana: «Navik on živi, koji zgine pošteno!»

I u duhu upravo ovog gesla treba da radi jugoslovensko Sokolstvo, jer ono vjerno velikoj misli mučenika, treba da se bori protiv onih, koji bi htjeli da sruše tekovine stoljetne borbe i uspjehe pobjede.

Jugoslovensko Sokolstvo ne upušta se u sitne programe dnevne politike, ali pred očima drži cjelinu. Do ove cjeline - države došlo je i po idejama i radu velikih mučenika, kojima bila u narodu trajna spomen i slava!

Ante Brozović.

## Redovito i potporno članstvo

U 3. broju «Sokolskog Glasnika» je brat dr. Juri Štampihar sasvim ispravno razložio, kako je uvođenje redovitog članstva u našem Sokolstvu preuranjeno i malo promišljeno, da je provedba te reforme ostala na papiru, te stoga pledira da bi se ustanova potpornog članstva još za neko vrijeme ostavila u valjanosti. Tim je člankom otvorena diskusija o tom pitanju, koje će sabor morati riješiti.

Ispravna je konstatacija brata dra. Št., da zaključak zagrebačke savezne glavne skupštine (29. X. 1922.) o uvođenju jedinstvenog članstva nije izazvao nikakova odziva u sokolskoj štampi. No ja velim: što više, naše Sokolstvo nije bilo niti pripravljeno na donošenje tako važne reforme, a kamo li da bi se bila osjetila potreba iste. Jedinim pretečom te reforme može se smatrati članak brata dra. Fuxa u 3. broju «Sokolskog Glasnika» 1922. «Enotno članstvo v češko-slovaškem Sokolstvu». U tom članku pisac izvješćuje o zaključcima odborske sjednice ČOS. u decembru 1921., medju kojima je bio najvažniji: uvođenje jedinstvenog članstva u češko-slovačkom Sokolstvu. Na kraju doduše veli da će i naše Sokolstvo morati doći do tih zaključaka, ali i sam priznaje: «dasi bi bili za danes še preuranjeni!» Ako su dakle u martu 1922. bili još preuranjeni, čudno je da smo do oktobra iste godine već toliko dozreli, da je moglo biti prihvaćeno jedinstveno članstvo! Bit će da su skupštinarci - župski poslanici i opet odglasali jedan predlog a da prije nisu dobro promislili o zamašitosti istoga.

Brat je dr. Št. razložio slabe strane te ustanove s obzirom na članstvo koje vežba. No ja bih upozorio još i na drugu stranu, na članove Sokola koji sami nisu nikad bili Sokoli. U našim društvima, pogotovo u onim koja još nemaju sokolske tradicije (a takvih imade preko 200 u našem Savezu!), u tim društvima ima i preko 50 % članova koji nisu nikada bili vježbači niti su uopće aktivno sudjelovali u sokolskom radu. To su pravi potporni članovi Sokola, a takovi su ili zbilja iz čistog patriotizma, dok neki bogme samo iz lokalnog patriotizma, a mnogi je postao članom poradi slučaja ili za volju prijatelja, koji ga je za člana preporučio. Ovi se potporni članovi sjele možda svaka tri mjeseca jedamputa, da su i oni članovi Sokola (kada im dodje društveni inkasator da ubere njihov obol od nekoliko dinara); sokolske priredbe slabo posjećuju, glavne skupštine još slabije, a sokolsku štampu niti podupiru a još manje čitaju (a prisiliti ih se na to ne može!). Oni se ni sami ne čute Sokolima, iz njihovih ustiju ne čuješ: «mi Sokoli», nego samo: «vi Sokoli» i «oni, Sokoli, su to i to učinili», a da o bratstvu i sokolskom tikanju niti ne govorim! Jednom riječi: sami se ne čute sokolskom braćom. — Prema zaključku zagrebačke skupštine su svi ti inače dobri ljudi, ali koje društvo ne može da odbije od sebe, sasvim izjednačeni sa izvršujućim članovima, dakle Sokolima. Odgovara li to logici? Ne, jer bi i to bila jedna konvencionalna laž.

Druga je stvar kod braće Čeha! Kod njih ima Sokolstvo svoju tradiciju, kod njih se onaj brat, koji je i pred 20 godina bio Soko-vježbač, još i danas (premda više ne vježba) osjeća Sokolom; dalje se zanima za Sokolstvo, pa će se tako i redje naći koji stariji član Sokola a da nije u svojoj mladosti bio vježbač. Dok kod nas? Koliko je bilo naše Sokolstvo prije 25 godina? Na prste bi se dala prebrojiti društva starija od 25 godina! Stoga treba u primjenjivanju čeških uzoraka uvijek imati na umu još i činjenicu, da je češko Sokolstvo u razvoju poprečno barem za 25 do 30 godina starije od našega.

Što dakle? Mislim da bi prema pravom stanju stvari trebalo ostaviti ove tri vrste članova: redovite, potporne i dobrotvorne.

Pod redovitim sokolskim članovima razumijevali bi se svi izvršujući članovi, t. j. vježbači, odbornici te oni koji su barem godinu dana redovito vježbali ili godinu dana savjesno vršili odborničku dužnost te s opravdanih razloga prestali redovito raditi. Ovi bi imali pravo glasovanja na glavnim skupštinama (Sokoli). Svi ostali bili bi potporni članovi te bi imali samo pravo savjetovanja i predlaganja (nesokoli).

Dobrotvornim članom bi postao onaj član koji bi jednom za vazda uplatio 1000 Din; dok bi se ustanova utemeljitelja ili osnivača kao nelogična trebala napustiti s ovih razloga: 1.) držim da su osnivači nekog društva u prvom redu oni koji su dali duhovni poticaj za osnutak, a to su u većini slučajeva prvi starješina i prvi načelnik društva, dok oni koji daju pare, to su tek dobrotvori; 2.) ako netko danas položi članski prinos od 300 Din ili makar 1000 Din u jednom društvu, koje već postoji pet ili deset ili više godina, da li je taj član «utemeljitelj» toga društva, kada kod utemeljenja nije možda niti duhom bio nazočan, dok sada temelji toga društva već davno ponosno stoje? Mislim da bi bilo logičnije, da mu se dade ime dobrotvora a ne osnivača.

Prema pozivu saveznog starješinstva, da naše Sokolstvo što svestranije raspravi gradju, koja će se rješavati na saboru, smatrao sam svojom dužnošću da i ja reknem svoje skromno mišljenje o tom pitanju. Ne pretendiram ni na kakvu savršenost mojih razlaganja pa očekujem mišljenja i druge braće, e da bi se i njihova čula.

Ferdo Desaty, Valpovo.



## V. glavna skupščina Jugoslovenskega sokolskega saveza

Poročilo tajnika na glavni skupščini JSS. dne 23. marca 1924.

Današnja skupščina se vrši pod vtiskom priprav za II. sabor jugoslovenskega Sokolstva. Zbiramo se k delu v času, ko divja v naši državi najhujša politična borba, ko grozi boj med bratskimi plemeni zavzeti najširše meje, ko se pozablja na vse ideale, za katere je teklo toliko krvi. Zbiramo se k narodnemu delu v bratski ljubezni, v zavesti, da tvorimo temelj in nerazdružljivo vez narodnega jugoslovenskega edinstva, v zavesti, da nas mora privedi naše delo do popolne zmage naših idej.

Tudi v preteklem letu je bilo naše delo točno usmerjeno in nismo krenili niti na levo niti na desno. Uspeli našega dela so nam pokazali, da je bila ta naša odločnost edino pravilna, ker je vzbudila v našem članstvu trdno in neomajno zaupanje v idejo samo in v naše delo. Pazno in marljivo smo zasledovali ves naš narodni pokret, tako v političnem, kakor v gospodarskem življenju, ter nikdar nismo zamudili prilike, poudariti v vseh važnejših zadevah stališče Sokolstva napram posameznim vprašanjem. O svojem narodnem delu nismo in ne bomo nikogar prepričevali. Čutimo, mislimo in delamo narodno, brez poziva, brez hvalisanja in tudi brez dogovarjanja. Delo za narod in ne za posamezne stanovske razrede ali politične stranke je naša naloga, načrtana jasno in točno v programu našega ustanovitelja. Sokolska organizacija ni društvo, v katerem so poklicani k delu samo posamezniki, temveč je združenje bratstva, ovladano po narodni telesnovzgojni in npravstveni ideji, na katere izpopolnitvi mora sodelovati vsakdo, ako naj bo vsenarodna.

Proti prejšnjim letom se je tudi v letošnjem letu število Sokolstva pomnožilo. Odtod tudi oni veliki razmah javnih nastopov, ki so bili pogostokrat narekovani po težnji posameznih društev, ki hočejo priti pod lasten krov in doseči finančna sredstva za obstoj.

Toda, kakor že v letu 1922., tako se je tudi v letu 1923. izkazalo, da teh številnih prireditev ni več mogoče vzdržati. Gospodarska kriza, ki je objela širše kroge, kriza industrije in trgovine, nezaposlenost in povratak k štedenju — vse to zmanjšuje donos takih podjetij. Telovadci so izčrpani in nevoljni zaradi večnih nastopov ter hrepenijo po mirnem delu, zaradi česar smo skušali in delovali z vsemi sredstvi na to, da take nastope in izlete omejimo, kolikor je mogoče, na drugi strani pa društva, ki računajo na pomoč drugih, privedemo do tega, da se postavijo na lastne noge ter skrbijo za delo v lastni organizaciji. Tozadevni sklepi zadnje skupščine so dosegli le delen uspeh, ker niso našli popolnega razumevanja v posameznih društvih, oziroma župah.

S povečanjem števila članstva je pa naraslo delo vseh funkcionarjev, preobteženih z delom, ki je slonelo po večini na ramah starih sokolskih delavcev. Pri tej priliki moram poudariti, da se posveča pri nas vse premalo pozornosti vzgoji članstva. Vzgoja članstva ne sme biti samo zunanja izurjenost in obratnost, temveč mora biti taka, da član sokolske organizacije ne ovlada samo vseh posameznih gibov, temveč tudi samega sebe, da s sokolsko telovadbo ne doseže samo telesne moči, ampak tudi moč volje in npravno silo. Disciplinacija ne sme biti samo zunanja, temveč tudi notranja. Ako izpopolnimo v tem zmislu naše sokolsko delo, potem smemo računati v naši organizaciji na sodelovanje vsega članstva, zlasti pa onega, ki se je začelo šele po vojni baviti s Sokolstvom in ki v precejšnji večini ravno zaradi nepoznavanja sokolske ideje živi v dvomu, zadostuje-li še program Tyrševega Sokolstva za današnje čase. Ravno to je tudi vzrok, da se pojavljajo med Sokolstvom samim razna stremljenja in poleg Sokolstva razne

organizacije, bodisi sportne ali nesportne, ki naj bi prevzele to, kar je naloga Sokolstva. Izkušnja nas pa uči, da nam podobne organizacije niti najmanj ne škodujejo ter so po večini enodnevnice, ki prenehajo delovati po prvem navdušenju. To nam je najlepši dokaz, da je sokolska ideja tako globoko zamišljena, da zadostuje za vse čase onim, ki jo poznajo in hočejo črpati iz nje. Ako bomo v tem zmislu usmerili vse svoje delo ter nudili našemu članstvu pravo sokolsko vzgojo, nam ne bo treba na glavnih skupščinah poročati o padanju števila telovadcev, kakor se je to zgodilo na skupščinah nekaterih žup v letošnjem letu. Opažamo pa tudi, da ravno iz istih vzrokov ne najdemo razumevanja za Sokolstvo med onimi faktorji, ki so poklicani za to, da naše stremljenje bodisi moralno, bodisi materialno podpirajo. Ravno zaradi tega postaja vedno bolj jasno, da smo navezani in da smemo računati le na sebe in na svoje delo. To so bili v glavnem nameni zadnje skupščine, ki je sprejela načelo, da se posveti tekoče leto predvsem notranjemu delu Sokolstva. Starešinstvo in TO. sta izdelala tozadevne načrte, o katerih pa ne moremo dejati, da so bili v polni meri izvršeni.

Delo v centrali ni nikdar popolno in je brez uspeha, ako ga ne izpopolni delo v župah, oziroma v društvih. Ne mislim tu toliko udeležbe žup na prireditvah centrale, temveč izvršitev navodil, oziroma načrtov centrale v župah samih. Pri sokolskem delu je treba mnogo ljubezni do ideje same in sokolski delavec ne sme biti samo izvrševalec mrtvih črk. Mehanično delo ne zadostuje in ne rodi nobenih uspehov. Delo v društvih in župah je treba poglobiti in skozi to skrbeti za skrbno vzgojo vsega članstva. K temu delu so pa poklicani vsi faktorji ter ne sme sloneti na ramah posameznikov. Mnogo pozornosti se mora zlasti posvetiti vzgoji naraščaja in dece, predvsem pa vzgoji vaditeljev. Vaditelj ne sme biti samo mehanični vodja društva, on mora biti glavni vzgojitelj vsega članstva. Naloga vaditeljskih zborov je, da posvetijo temu delu največ pozornosti. Le po takem delu bo imela velika požrtvovalnost naših vaditeljskih zborov popoln uspeh. Sokolsko zavest med članstvom je treba poglobiti, širiti med njimi sokolska načela, da spoznajo naše namene in ustroj naše organizacije. Še tako veliko število članstva, ki ni sokolsko vzgojeno, ne pomeni za nas nič ter nam je prej v škodo kakor v korist. Pri vsem tem delu igra pomembno vlogo tudi naš tisk. Kjer je zanimanje za tisk, je delo dosti lažje, kajti kjer se čitajo sokolski časopisi, je vedno dovolj tvarine za razgovor, za predavanja itd. Sokolskemu tisku smo posvečali kolikor mogoče veliko pozornost, ovirani smo pa bili pri tem po našem članstvu, ki je kazalo malo zanimanja za te zadeve, potem pa tudi po gmotnih ozirih, ker je primanjkovalo sredstev za uspešno delo. Ravno finančno vprašanje nam je onemogočilo v tem oziru storiti več, kakor smo storili. Naše Sokolstvo potrebuje sokolske literature v vseh strokah. Izdajanje knjig in brošur je pa danes zvezano z ogromnimi stroški, katerih savez ni mogel kriti, vsled česar je odpadlo vsako izdajanje novih knjig in brošur. Tako v župah izpopolnjeno delo centrale bo rodilo bogat sad — v tem oziru je želeti mnogo izboljšanja v prihodnjih letih.

Preteklo leto je bilo jubilejno leto Sokolstva. Matica sokolskih društev v Jugoslaviji, ljubljansko sokolsko društvo je praznovalo 60letnico svojega obstoja, kateri proslavi se je pridružilo celokupno jugoslovensko Sokolstvo. Preteklo leto je pa bilo tudi jubilejno leto naših neumornih sokolskih delavcev, bratov: dr. Murnika, Šulceja, Gangla in Kajzelja. Sokolstvo se je jubilarntov primerno spominjalo, da jim na ta način izkaže svojo zahvalo in priznanje za njihovo delo in za njihov trud.

Starešinstvo je s pazljivostjo zasledovalo naše narodnostno gibanje bodisi v notranjem ali zunanem političnem življenju. S pozivi na Sokolstvo je opozorilo članstvo na važnejše dogodke, napram katerim je zavzelo stališče,

kakor mu ga je narekovala njegova sokolska dolžnost. Ponovno je pa tudi opozorilo merodajne faktorje s primernimi spomenicami na vse škodljive vplive v našem narodnostnem vprašanju, ki so izvirali iz naših nezdravih političnih razmer. Pod vplivom naših načel se je razvijalo tudi naravno razmerje Sokolstva napram državi. Predvsem so nam bile v mislih občne koristi države ter smo s tega vidika precenjevali vse zadeve. Ni mi treba posebej poudarjati, da nam je bilo pri tem edinstvo našega naroda najvišja zapoved in to nam ostane tudi v bodoče.

Delo v posameznih župah je bilo zelo živahno in nekatere župe so ob veliki požrtvovalnosti svojih funkcionarjev izvršile svojo dolžnost v polni meri. Poročila župnih funkcionarjev nam pričajo o zadovoljivem razvoju Sokolstva v posameznih društvih. Prišel je tudi čas čiščenja s tem, da se izločijo iz organizacije člani, ki ne spadajo v sokolske vrste ter ne izpolnujejo svojih dolžnosti, in ravno tako društva, ki nimajo nobenega pogoja za nadaljnji obstoj. To je dokaz konsolidacije naše organizacije, ki se izpopolnjuje od leta do leta. Večina žup je izvršila navodila starešinstva. Pogrešamo pa pri vseh župah poročila o izvršitvi sklepa zadnje glavne skupščine glede obveznosti obiskovanja telovadbe članstva od 26. leta. Pri nekaterih župah govore poročila o zmanjšanju števila telovadcev, pri drugih zopet o velikem povečanju, tako da moramo iskati vzrokov zmanjšanja edinole v pomanjkanju dobrih vaditeljev ali pa v nedelavnosti društev v onih župah. Mnogokrat so pa krive temu tudi razmere, ki vladajo v posameznih krajih in ki so posledica vojne. Starešinstvo je tudi temu vprašanju posvečalo svojo pozornost in ko bo ta zadeva rešena, bo organizacija opozorjena na razne vzroke tega pojava.

Zalostno je dejstvo, da so postali naši stiki z jugoslovenskim Sokolstvom v Ameriki minimalni. Ves naš trud, da bi vzbudili med tamošnjim jugoslovenskim prebivalstvom več zanimanja za Sokolstvo, je ostal brezuspešen ter ne dobimo tozadevno nobenih poročil iz Amerike vzlic številnim našim dopisom. Upajmo, da naši bratje preko morja kljub temu pridno delujejo in da se nam posreči navezati čim najožje stike z njimi.

Naši stiki s sorodnimi organizacijami v inozemstvu so bili tudi v preteklem letu zelo živahni. Omeniti mi je tu predvsem naše stike s ČOS., ki so bili vedno bratsko pristrčni. Poudariti moram, da nam je bila vsa ČOS., kakor tudi njeni posamezni člani v predsedstvu, naša bratska zaveznica, ki nam je ob vsaki priliki stala ob strani bodisi z deli ali nasveti pri izvrševanju naše težke naloge. Najožji stiki teh dveh organizacij so razvidni že iz dejstva, da ni minul noben važnejši dogodek, da se ga ne bi udeležili zastopniki te ali one organizacije. Omeniti mi je poleg drugih udeležbo zastopnikov ČOS. na proslavi 60letnice našega Sokolstva v Ljubljani, našo udeležbo na medzletnih tekmah v Pragi in ob otvoritvi Tyrševega doma. Saveza ČOS. in JSS. sta izpolnila v polni meri svojo nalogo in želeli bi bilo, da se kmalu razširita v SSS.

Od ostalih omenjam samo še udeležbo naših zastopnikov na proslavi 50letnice francoskih gimnazij v Parizu, kjer so bili navezani najožji stiki z ostalimi svetovnimi organizacijami.

Velike važnosti je bil v preteklem letu tudi kongres ruskih Sokolov v Pragi, kjer je bila ustvarjena podlaga za nadaljnje delo ruskega Sokolstva. ČOS. kakor tudi naš savez sta podpirala stremljenje ruskega Sokolstva, kolikor je bilo v njihovih močeh, ter sta tudi sprejela načrt njihove organizacije, ki je že uveljavljen. Želimo, da rusko Sokolstvo vstane ter postane mogočen člen velike slovanske sokolske rodbine.

Zalostne politične razmere v vseh slovanskih državah še niso dopustile, da bi mogli prekoračiti vse ovire ter si podati roke k složnemu bratskemu



delu v Slovanskem sokolskem savezu. Toda vzlic temu se pojavljajo na razburkanem političnem horizontu slovanskega sveta glasovi, ki nam pričajo, da vstaja od Egejskega pa do Baltiškega morja nov slovanski rod, ki se je že otresel nevarnega povojnega materializma ter gre z idealnim navdušenjem na delo za lepšo bodočnost Slovanstva. Sokolstvo mora tvoriti podlago temu velikemu preokretu ter voditi boj za dosego svojih idealov.

V tem gibanju čaka jugoslovensko Sokolstvo važna naloga. V težkem in podrobnem organizacijskem delu smo preživeli dobo prvega sabora jugoslovenskega Sokolstva. Pogled v zgodovino preteklih pet let jugoslovenskega Sokolstva mora navdati slehernega našega člana z navdušenjem za nadaljnje delo. Prešli smo preko številnih najhujših političnih, osebnih in organizacijskih sporov, toda prešli smo jih s popolno zmago ideje prvega sabora — ujedinjenja jugoslovenskega Sokolstva. In s to zmago stopamo pred drugi naš sabor, ki pomenja začetek nove velike dobe za naše Sokolstvo. Končam z željo, da bi našel ta trenutek veliko jugoslovensko Sokolstvo v delu in v boju za boljšo bodočnost našega naroda. Zdravo! D. R. Riko Fux.

### Načelnikovo poročilo na glavni skupščini.

Leto 1923. je bilo po sklepu odbora JSS. namenjeno predvsem notranji konsolidaciji. Zaradi tega naš program ni obsegal več prireditvev, kakor samo toliko, kolikor se nam je zdelo neobhodno potrebno v svrhu, da v posameznih krajih ne nastane stagnacija in nedelavnost. Vobče naše članstvo še ni toliko vzgojeno, da bi odpoved kakršnihkoli javnih nastopov ne vplivala slabo na obisk telovadnic; v ostalem pa nastopi, kolikor smo jih predpisali, odgovarjajo normalnemu poteku našega vzgojnega delovanja; manj bi bilo premalo, kakor se nam zdi, da bi bilo več preveč.

Danes stojimo pred vprašanjem, ali smo namen, ki smo si ga postavili, tudi dosegli in koliko smo ga dosegli.

Kakor stavim to vprašanje, tako nimam namena nanje odgovarjati, ker se dobro zavedam, da točno odgovoriti na to vprašanje ni mogoče. Dobre posledice dobro izvršenega dela v tej dobi, če je bilo leto res izpolnjeno s tistim in intenzivnim delom, kakor smo si je predpisali v delovnem programu, se bodo pokazale šele v letošnjem letu, prvi sad pa bomo videli šele tekom let. Opozarjam pa na zgoraj otvorjeno vprašanje zaradi tega, ker se zavedam važnosti notranje konsolidacije in sem prepričan, da je eventualno zamujeno mogoče še dokaj popraviti, če se bratje in sestre, ki jim je bila dolžnost to izvršiti, tudi tega popolnoma zavedajo. Posamezniki pa lahko presojajo o svojih društvih, in za te posameznike v prvi vrsti sem stavil gornje vprašanje.

Po statističnih podatkih, kolikor jih imamo na razpolago in kolikor so zanesljivi, sodeč, dalje motreč nastope posameznih žup, sklepamo lahko na zelo živahno delovanje našega Sokolstva vobče. Večina žup je priredila svoje župne zlete, ki so pokazali lepa števila telovadcev, telovadk, naraščaja in dece. Posebno zanimanje za naraščaj in deco so dokazovale prireditve nekaterih žup, ki so bile namenjene v prvi vrsti nastopanju naraščaja in dece, tako zvani naraščajski dnevi. Po statistiki je število naraščaja in dece tekom leta 1923. primerno naraslo, pojav, ki se lahko upravičeno veselimo. Dalje moramo z zadovoljstvom ugotoviti, da je večina žup priredila svoje župne prednjaške tečaje, katerih uspeh je bil povsod zadovoljiv in dober. Podrobnosti o teh prireditvah in ustanovitvah so bile priobčene v naših publikacijah, v Glasniku in v koledarju, zaradi tega se v podrobnosti na tem mestu ne bom spuščal, ugotavljam pa, da nam že zgoraj navedeno živahno delovanje dokazuje mnogo dobrega razumevanja, mnogo dobre volje, kar je gotovo podlaga za trdno konsolidacijo tekom let in za lep razvoj v dohledni bodočnosti.

Kakor zopet posnamemo po statistikah, je mnogo društev malo delovalo, nekatera so celo izginila s površja. Toda tega ne smemo vzeti na merilo, če presojamo delovanje lanskega leta. Kakor rečeno, je bilo to leto posvečeno notranji konsolidaciji in ravno to je dalo naravno priliko, da se je v društvih, ki nimajo potrebne življenske sile, pojavilo večno spanje. Čiščenje je to, ki gre ob delavnem delu našega članstva svojo naravno pot; čim več dela in energije se razvije v dobrih društvih, tem bliže propasti so ona društva, ki tega dela in energije nočejo ali ne morejo razviti. Razlika postane tako velika, da slabše odpade, kar pa ni nobena nesreča. Pride čas, da bodo krepkejša razvita društva vse sedanje izgube z zdravo silo nadomestila s tem, da se bodo razširila ali ustanovila nova društva z dobrim temeljem.

Glavna težnja delovanja jugoslovenskega Sokolstva je bila letos v znamenju konsolidacije porazdeljena na posamezna društva. Širših prireditvev letos ni bilo, tako da so bili poklicani predvsem društveni načelniki, načelnice in prednjaki, župni tehnični organi pa so v drugi vrsti imeli dolžnost nadzorovanja in organizacije župnih zletov, ki so tvorile gradivo za posamezna društva.

Savezni tehnični odbor ni imel v tem letu poleg običajnih dolžnosti drugih konkretnih nalog, kakor da izvrši savezni prednjaški tečaj. Tega tečaja ni izvršil, ker se zanj ni priglasilo dovoljno število kandidatov. V pogledu prirejanja saveznih prednjaških tečajev se moramo razgovoriti, da v bodoče ne pridemo več do take konstatacije. V ostalem pa se je pripravljala tehnični odbor za naloge, ki ga čakajo v bodoče, in reševal zadeve, ki morajo biti v tem organu v svrhu konsolidacije naše notranjosti sporedno s podrobnim delovanjem društev in žup.

Po naročilu saveznega prednjaškega zbora je izdelal savezni načelnik, brat dr. Viktor Murnik, enotna povejja za redovne vaje, ki so bila objavljena v Sokolskem koledarju in imajo v zmislu sklepa prednjaškega zbora definitivno veljavnost.

Tehnični odbor je izdelal delovni program, načrte za tečaje ter se pripravil za temeljit savezni tečaj; izdali smo načrt za zdravniške odseke v savezu, župah in društvih; naraščajski odsek je publiciral navodila za vodstvo naraščajca. Proti koncu leta pa smo se lotili priprav za sokolski sabor, ki so tako obširne, kakor važne. Do sabora hočemo urediti vse poslovniške in rede ter ustanoviti za bodoče delovanje trdno podlago.

Savezni tehnični odbor je bil v preteklem letu sestavljen naslednje: Poleg načelnika in njegovih namestnikov so bili njegov tajnik br. France Ahčin, načelnik naraščajskega odseka br. Vladimir Kuščer ter člani bratje Tomo Burgstaller, Albert Poženel in Janez Slapničar; poleg teh bratov so bile aktivne kot članice ženske komisije sestre: Minka Babnikova, Milena Govekarjeva, Majda Jerškova, Angela Preskerjeva, Elza Skalarjeva in Joža Trdinova. Tehnični odbor z žensko komisijo je imel redno vsak teden svojo sejo.

Zaradi prevelike zaposlenosti s sokolskimi literarnimi deli je meseca januarja letos prošil savezni načelnik, br. dr. Viktor Murnik, savezni odbor za dopust do skupščine. Z ozirom na tehtne razloge in veliko korist dela, ki se mu posvečuje br. savezni načelnik, mu je odbor ta dopust dovolil. Vodstvo tehničnega odbora je prevzel poročevalec.

K temu poročilu bi bilo dodati samo še zadevo udeležbe na letošnji olimpijadi v Parizu. Odborova seja dne 27. januarja je zavzela stališče, da naj se naš savez, če le mogoče, udeleži olimpijade s tekmovalno vrsto. Takoj na to je tehnični odbor razposlal poziv na vse župe in znane tekmovalce z vajami za tekmo. Hoteli smo se prepričati, če imamo dovolj sposobnih tekmovalcev za to odpravo ter priredili dne 6. marca preizkušnjo, katere se je

udeležilo 15 telovadcev iz treh ljubljanskih društev, Beograda in Novega mesta. Kar so ti telovadci pokazali, nam ni zadostovalo za končno odločitev, ali naj se olimpijade udeležimo ali ne. Pustili smo jim torej še mesec dni časa za trenajo; dne 13. aprila se izvrši izbirna tekma; pri tej se bo odločilo.

Miroslav Ambrožič.

### Razmerje med tehničnimi in upravnimi organi.

Savezni prednjaški zbor je stavil glavni skupščini naslednji predlog z utemeljitvijo, ki ga je glavna skupščina sprejela. Predlog glasi:

V našem Sokolstvu ni do sedaj nikjer določeno in točno izraženo, do kod gredo in kje nehaajo pravice aktivnih tehničnih organov. Zdi pa se nam nujno potrebno, da se to določi. Pred seboj imamo sokolski sabor, in tudi neprilike, ki se dogajajo zaradi nesporazumljenj v posameznih društvih in župah, nam narekujejo dolžnost, da to ugotovimo.

Ne gre tu za to, da bi si tehnični organi lastili kake predpravice morda celo na neupravičen način, gre temveč za ugotovitev stanja, ki je danes itak že v praksi, ni pa ugotovljeno v pravilih. V tem pogledu moramo pravila izpopolniti.

Tehnični organi v naši organizaciji so naslednji:

- a) društveni prednjaški zbori,
- b) župni (okrožni) prednjaški zbori in tehnični odbori,
- c) savezni prednjaški zbor in tehnični odbor,

vsí ti z vsemi odseki, ki spadajo neposredno k njim.

Vse te organe vodijo načelniki, oziroma načelnice, ki so obenem člani sporednih upravnih organov, ter vzdržujejo trajen stik med upravnimi in tehničnimi organi.

Tehnični organi so avtonomni ter v svojih zadevah sklepajo in sklepe izvršujejo; gre pa — da se izognemo vseh nesporazumljenj — za vprašanja, katere zadeve in koliko spadajo v avtonomno odločanje tehničnih organov.

Da si na to vprašanje moremo odgovoriti, opredelimo predvsem, kaj tehnični odbori aktivno izvršujejo, kaj so njihove dolžnosti. Na podlagi dolžnosti se lahko ugotovi pravice.

Tehnični organi izvršujejo vzgojo v sokolski organizaciji. Njim pripada torej reševanje vseh vprašanj, ki zadevajo vzgojo. Za reševanja teh vprašanj se zahteva in imajo posebno kvalifikacijo (prednjaštvo); svoje sklepe izvršujejo sami.

Da se jim dá prilika, urejevati svoje zadeve tako, kakor je to njim pri delu in stvari sokolski najbolj prikladno in koristno, pride k temu še vprašanje oblik njihove organizacije.

Vse drugo spada pred forum upravnih organov.

Vprašanja, ki si jih potemtakem pridržujejo tehnični organi, so:

- a) vprašanja vzgojne metode,
- b) vprašanja vzgoje same,
- c) vprašanja načina organizacije vzgojevalnih organov.

Pravila in poslovniki naj se torej izpopolnijo v naslednjem zmislu:

1.) Društveni prednjaški zbori s svojimi za vzgojo namenjenimi odseki tvorijo sestaven del društvenega vodstva ter v vprašanjih, navedenih zgoraj pod a), b), c) sklepajo samostojno. Svoje sklepe naznanjajo društvenim odborom.

2.) Župni prednjaški zbori, ki so jim podrejeni župni tehnični odbori, imajo isto kompetenco v zgoraj omenjenih zadevah, kakor župni odbori in župne glavne skupščine v ostalih organizačnih zadevah. Svoje sklepe naznanjajo župnim odborom in župnim glavnim skupščinam v vednost.

3.) Analogno razmerje in kompetenca velja za savezne tehnične organe.

4.) Poslovnik za prihodnji sokolski sabor naj se izpremeni toliko, da vprašanja vzgojne metode, vzgoje in načina organizacije vzgojevalnih organov reši definitivno savezni prednjaški zbor, ki tvori integralen del sabora, ter svoje sklepe naznanja saborskemu plenumu.

Savezni prednjaški zbor prosi, naj bratska skupščina naroči saveznemu starešinstvu, da v bodoče vsa pravila in poslovnike pripravlja v tem zmislu in sporazumno s saveznim tehničnim odborom, ki ima od saveznega prednjaškega zbora tozadevna navodila in pooblastila.

#### Poročilo prosvetnega odseka na skupščini

je podal namesto br. dr. Murnika br. podstarosta Gangl. Poročilo glasi:

Br. načelnik dr. Murnik, ki je bil obenem predsednik prosvetnega odseka saveza, je na zadnji odborovi seji dobil dopust do glavne skupščine, da se more nemoteno in neovirano posvetiti literarnemu sokolskemu delu. Zato tega poročila danes ne podaja on, nego je naprosil mene, naj o prosvetnem delu v savezu na današnji skupščini poročam jaz.

Prosvetno delo JSS. je osnovano na načelih in temeljih, ki jih je postavila seja saveznega odbora dne 28. januarja 1923., ki jih je formuliral savezni prosvetni odsek na svoji seji dne 25. februarja 1923. in ki jih je sprejela in odobrila savezna glavna skupščina dne 25. marca 1923. v Beogradu. O teh smernicah prosvetnega dela v Sokolstvu govori obširno in izčrpno brat načelnik dr. Murnik v «Sokolskem Glasniku» leta 1923., št. III.—IV., na strani 89 do 95. Tratil bi čas, ako bi to danes ponavljal. Ustrezam svoji poročevalski dolžnosti, ako navrnem pozornost in pažnjo bratske skupščine na vse to, kar smo v prosvetnem vprašanju sklenili, sprejeli, odobrili in vsemu članstvu naložili v izvršitev.

O tem, kako naj društva v praksi organizirajo in izvajajo prosvetno delo, razvija savezni prosvetni odsek v članku br. Bajžlja v «Sokolskem Glasniku» 1923., br. II., V. in VI., str. 62. do 63., 177. do 179., podrobni načrt.

Sokolskim prireditvam in veselicam začrtavajo mejo dopustnosti in uglednosti sklepi savezne skupščine z dne 29. oktobra 1922. v Zagrebu, ki jim dostavlja komentar savezni prosvetni odsek v «Sokolskem Glasniku» 1923., br. II., str. 64. in 65.

Savezni prosvetni odsek objavlja v «Sokolskem Glasniku» str. 179. seznam sokolske idejne literature, ki jo mora imeti obvezno vsako sokolsko društvo v knjižnici. Ta seznam bo treba seveda od časa do časa dopolnjevati.

V letošnjem koledarju imamo že objavljen razveseljivo lep začetek historičnega koledarja, ki ga bo poslej lahko dopolnjevati, a ki že danes daje vsakemu sokolskemu prosvetnemu delavcu dovolj gradiva za samoizobrazbo in za izobrazbo drugih.

Končno pripominjam, da je seznam slovenskega dela mladinske literature za naraščajske knjižnice izgotovljen in čaka na objavo (najprej v «Sokolču», potem morda tudi v «Sokolskem Glasniku»). Ko bo sestavljen še seznam srbsko-hrvatskega dela, bo rešena tudi ta naloga saveznega prosvetnega odseka. Jasno je, da ne more biti seznam niti sokolske strokovne knjižnice niti naraščajske knjižnice nikdar popoln, ker se tudi sokolska literatura množi in s tem nastaja sama od sebe potreba, da se morajo seznamki dopolnjevati. Dopolnjevanje lahko izvršujejo župni in društveni prosvetni odseki sami, dobro pa bi bilo, ako poslej savezni prosvetni odsek vsako leto enkrat objavi izpopolnjen seznam knjig, ki jih naj ima, oziroma si jih naj nabavi vsaka sokolska strokovna in naraščajska knjižnica. Želimo si, da bi bilo Jugoslovanski sokolski matici čimprej omogočeno uspešno in smotreno delovanje, potem bo izpopolnjevanje naših knjižnic živahno napredovalo.

Iz vsega navedenega je razvidno, da je smatral savezni prosvetni odsek za svojo poglobilno nalogo, da zgradi prosvetnemu delu v Sokolstvu trdno osnovo in širok okvir, na kateri in v katerem se naj razvija in napreduje po lastnih sredstvih, prilikah in razmerah prosveta vsake naše edinice, a iz prosvete se razlivaj blaginja, izvirajoča iz duševne in telesne kulture, ki je bodi deležen sleherni pripadnik naše organizacije!

Načelno stališče, ki ga pri prosvetnem delu v Sokolstvu zavzemamo, je utemeljeno — kakor to pravilno poudarja zgoraj omenjeni članek brata Bajžlja — v bistvu sokolske misli in je izraženo v pravilu, da bodi prosvetno delo, ki je strogo sokolsko vzgojno delo, neločljivo od tehničnega dela pri redni telovadbi. Tu je prava sokolska vzgoja, ki obstoja v nedeljivem telesnem in duševnem poplemenitenu, oziroma vsestranskem napredovanju udeleženečega članstva. Naloga vsakega prosvetnega odseka je torej izpopolnjevanje vzgojnega dela prednjakov in pomoč prednjakom predvsem v stremljenju za poglobitvijo sokolske zavesti članstva in v prizadevanju nuditi članstvu kolikor mogoče ugodnejšo priliko za pridobitev in izpopolnjevanje splošne izobrazbe. Med prosvetnimi odseki in tehničnimi organi morajo biti spletene najožje vezi. Zato pravimo, da prehaja sokolska prosveta skozi telovadnico, ker mora med npravstveno (duševno) vzgojo in med telesno vzgojo vladati harmonija, ker ne smemo ene pospeševati na škodo druge ali pa ene zanemarjati na korist druge. Naša vzgoja ne sme biti enostranska, sicer bi ne bila sokolska vzgoja. Ker v Sokolstvu ne vzgajamo samo telesno, zato so k važnemu poklicu sokolskih vzgojevalcev pozvani tudi nevežbači, t. j. starejši bratje in sestre, ki imajo po svoji izobrazbi dovolj sposobnosti in volje, da pomagajo pri sokolskem prosvetnem delu.

Poročilo statističnega odseka, ki ga je bratski skupščini predložil naš statističar br. Švajgar, navaja tudi podatke, tičočee se prosvetnega dela v JSS. Vsi imate to poročilo natisnjeno pred seboj, zato mi teh navedb ni treba ponavljati.

Zadnji izkaz, ki sem ga na podlagi došlih poročil sestavil tikoma pred glavno skupščino, nam razgrinja sliko o prosvetnem delu v Sokolstvu, ki pa ni popolna, ampak je nasprotno jako pomanjkljiva.

Tudi ti podatki podkrepljajo trditev br. Švajgarja, da ima doslej prosvetne odseke le polovica naših društev, saj imamo celo močna župna centralna društva, ki nimajo lastnega prosvetnega odseka. Da je v takih razmerah uspešno in smotreno prosvetno delo v Sokolstvu onemogočeno ali vsaj jako ovirano, je vsakemu jasno. Naša dolžnost pa je, da tudi v tem pogledu uveljavimo načelo enakosti, ki naj dobi dejanski izraz v zahtevi, da morajo stati vzporedno ob enakih pravicah tudi enake dolžnosti. Treba nam je več delaljnosti in več požrtvovalne ljubezni do stvari same!

Savezni prosvetni odsek je v minulem poslovnem letu dovršil svojo nalogo s tem, da je ustanovil načela, pokazal pota in pripravil snov prosvetnemu delu v Sokolstvu. Sedaj je treba pristopiti k podrobni organizaciji tega dela najprej po župah, a župe naj ga izvedejo po društvih. Mislim, da bo imel bodoči savezni prosvetni odsek dovolj hvaležnega dela, ki bo raslo od dne do dne, ko se bodo pojavljale vzgojne naloge, ki jim bo izvor vedno višja kulturna stopnja vsakega posameznika in celote.

Treba bo izdelati poslovniške prosvetnim odsekom, kakor ga ima n. pr. župa Maribor, uvesti prosvetno nadzorstvo, obdelati v vzorne nagovore 100 Bajžljevih tem, ustanavljati in dopolnjevati knjižnice, obdržavati zборе župnih prosvetašev itd. — predvsem pa največjo pažnjo in skrb obračati vzgoji naraščajaa, iz katerega raste naš novi sokolski rod, ki naj bo boljši in popolnejši od nas!

Prosvetno delo v Sokolstvu bodi znak naše sokolske zavesti, dokaz našega pravičnega pojmovanja sokolske ideje in kvalifikacija naše duševnosti in morale!



# Bilanca Jugoslovenskega

dne 10.

	Din	p
Nakazilo A. Bunoza, Nevesinje:		
Zbirka tekočega leta . . . . . Din 7.625·70		
Ostanek zbirke prošlega leta . . . . . „ 2.534·30	10.160	—
Poština in pisarniške potrebščine . . . . .	20.939	55
Najemnina prostorov, kurjava in razsvetljava . . . . .	9.217	25
Potni stroški . . . . .	67.364	35
Plače in nagrade . . . . .	65.340	30
Strokovne knjige in sokolske izdaje . . . . .	279.403	80
Posojilo zletni blagajni (dvoje nakazil) . . . . .	24.515	—
Izplačilo tiskarni na račun Spomenice . . . . .	23.237	60
Izplačilo tiskarni za Glasnik . . . . .	154.684	17
Izplačilo tiskarni za Vestnik T. O. . . . .	15.553	—
Zavarovalni fond, vložen pri Ljubljanski kreditni banki . . . . .	21.715	50
Vloga pri Ljubljanski kreditni banki . . . . .	6.930	85
Poštni čekovni zavod . . . . .	2.640	23
Ročna blagajna . . . . .	367	17
	702.068	77

	Din	p
Upniki:		
Delniška tiskarna . . . . .	25.348	—
Imovina dne 10. marca 1924. . . . .	395.179	39
	420.527	39

Ljubljana, dne 11. marca 1924.

Pregledali, s prilogami in knjigami

Vinko Kocijan

Josip

# sokolskega saveza

marca 1924.

	Din	p
Saldo 10. marca 1923. . . . .	18.132	66
Zbirka za Bunozovo obitelj . . . . .	7.625	70
Vplačani porez . . . . .	169.540	15
Vplačani zavarovalni fond . . . . .	21.715	50
Prodane strokovne knjige in sokolske izdaje . . . . .	248.891	35
Naročnina za Glasnik . . . . .	106.785	17
Naročnina za Vestnik T. O. . . . .	7.014	90
Darila . . . . .	31.049	60
Naročniki Spomenice . . . . .	36.946	75
Savezni dan . . . . .	53.996	95
Obresti . . . . .	370	04
<hr/>		
	702.068	77

	Din	p
Inventar . . . . .	19.728	—
Zaloga strokovnih knjig in izdaj . . . . .	193.993	55
Zaostali porez . . . . .	68.749	—
Zaostali zavarovalni fond . . . . .	8.075	50
Zaostala naročnina za Glasnik . . . . .	22.217	64
Zaostala naročnina Vestnika T. O. . . . .	16.832	45
Dolžniki:		
društva . . . . .	Din 34.762·50	
zletna blagajna . . . . .	„ 24.515·—	
Zavarovalni fond . . . . .	21.715	50
Vloga pri Ljubljanski kreditni banki . . . . .	6.930	85
Poštni čekovni zavod . . . . .	2.640	23
Ročna blagajna . . . . .	367	17
<hr/>		
	420.527	39

**Bogumil Kajzelj**

blagajnik Jugoslovenskega sokolskega saveza.

primerjali in v redu našli:

Malenšek

Franjo Medić

## Blagajnikovo poročilo na glavni skupščini.

Predlagam bilanco Jugoslovenskega sokolskega saveza, zaključeno z dnem 10. marca t. l. Najznačilnejši postavki te bilance sta vsekakor dolgujoči porez Din 687.49.— in dolg na zavarovalnem fondu Din 8075.50. Da v bodoče preprečimo take zaostanke, bomo odslej postopali strogo v zmislu saveznih, odnosno župnih pravil, in sicer po § 5., c), ki glasi: «...ako trikrat opominjano ne plača prispevkov za minulo leto in ako na podlagi tega, župni odbor proglasi njega izstop».

Poleg tega bo v bodočem poslovnem letu član starešinstva prevzel funkcijo revizorja, ki bo imel nalogo — v primeru, da se pri kaki župi, oziroma društvu, pojavi kak nered, oziroma nedostatek — ono župo ali društvo revidirati in poučiti; ta revizija pa se bo vršila na stroške onega društva, oziroma župe, in sicer le tedaj, ako bodo ostali vsi opomini brezuspešni.

Za plačevanje poreza in zavarovalnega fonda so merodajne številke uradne statistike, oziroma število članstva, ob času zadnjega župnega rednega občnega zbora.

Porez za vsakega posameznega člana naj znaša, kakor doslej, tako tudi za prihodnje leto Din 5.—, zavarovalni fond pa Din —50.

Župe, ki še niso začele z izterjanjem teh prispevkov pri svojih društvih, prosim, da to brez odlašanja store ter tako omogočijo savezu redno finančno poslovanje.

Savez ima v prihodnjih mesecih predvidene ogromne izdatke, katere pa bo zmogel le tedaj, ako bodo vsi župni in društveni blagajniki na svojem mestu ter vestno izvrševali svojo prevzeto nalogo in dolžnost.

Omeniti mi je še naslednji žalostni pojav. Na predzadnji savezni odborovi seji je predlagal zastopnik sokolske župe Vel. Bečkerek, da naj priredi v mesecu decembru vsakega leta vsako poedino društvo «savezni dan», kate-rega čisti dobiček naj se nakaže savezu.

Temu predlogu se je odzvalo za preteklo leto doslej 134 društev s skupnim zneskom Din 53.996.95. Kje so ostala društva? Ako so mnenja, da se bo na to pozabilo, se motijo; vsako društvo mora biti pač toliko disciplinirano, da se brez odlašanja odzove temu sklepu in priredi v ta namen telovadno akademijo, predavanje, javno zbirko ali kaj sličnega.

Prosim, da v tem oziru store župna starešinstva svojo dolžnost ter povežejo vsa ona društva, ki še niso ničesar prispevala, da to nemudoma store.

Tudi v finančnem poslovanju se bo treba privaditi redu in disciplini. To bo tem lažje, ker se ne zahteva nič nemogočega, temveč samo to, kar je neobhodno potrebno za redno poslovanje saveza.

Brate in sestre opozarjam nadalje na zletno «Spomenico», katere sta ravnokar izšla drugi in tretji zvezek. Prosim, da pridobivate med članstvom novih naročnikov, ker preti sicer savezu velika izguba. Vseh naročnikov je doslej 1092, naročenih pa je v tiskarni 2000 izvodov. Vse delo izide v 10 zvezkih po Din 34.—; plača se lahko tudi vsak zvezek posamezno.

Pridobivajte naročnike za Sokolski Glasnik in Vestnik TO., toda le take, ki bodo naročnino tudi redno — plačevali.

Savez ima za naše razmere, kakor razvidno iz bilance, ogromno investiranega kapitala v strokovnih knjigah. Sokolske knjižnice pri posameznih društvih pa, z malimi izjemami, ne nudijo članstvu ničesar strokovnega; župe naj tudi na to opozore svoja društva. Vse knjige, ki jih ima savez v zalogi, so naznanjene z navedbo cene v Sokolskem Glasniku. — Opozarjam nadalje, da ima savez v zalogi slike našega nepozabnega prvega saveznega staroste, dr. Ivana Oražna, in saveznega načelnika, dr. Viktorja Murnika; vse telovadnice in društveni in župni prostori naj bi bili opremljeni s temi slikami, ki jih tudi posameznim Sokolom priporočamo. Cena slike je Din 20.—.

— V zalogi imamo še večjo množino sokolskih razglednic, katere naj društva naročajo in uporabljajo pri vseh svojih prireditvah; opozorite nanje tudi vse trgovce v svojem okolišu. Cena razglednicam je Din 50.— za 100 komadov s 25%nim popustom.

Končno naj še pripomnim, da se je v preteklem letu za rodbino pri telovadbi smrtno ponesrečenega brata Bunoze v Nevesinju nabralo skupno Din 16.240·15 ter bodi tudi na tem mestu vsem bratom, ki so prispevali k temu vsekakor izdatnemu znesku, izrečena topla bratska zahvala. Izkaz darovalcev je bil že svoječasno obelodanjen v Glasniku. Ta zbirka je vsekakor časten pojav za našo organizacijo in jasen dokaz bratske vzajemnosti.

Darila. V tej bilančni postavki je zapopaden tudi Din 10.000.—, katere smo prejeli od ministrstva za narodno zdravje v Beogradu, ter Din 6000.— od zdravstvenega odseka za Slovenijo v Ljubljani.

Zaključujem svoje poročilo z željo, da bi bilo v prihodnjem letu denarno poslovanje v naši organizaciji redneje in točneje, ker je brez dvoma tudi od finančnih sredstev odvisen razmah Sokolstva. Bogumil Kajzelj.

## IZ STAREŠINSTVA JSS.

I. redna seja starešinstva JSS. dne 26. marca 1924.

Navzočni bratje in sestre: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Čobal, Deu, Fettich, Fux, Hadži, Jamar, Jeras, Kajzelj, Lozej, Marolt, Miklavc, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Trdinova, Turk.

Sejo otvori br. starosta Gangl z naslednjim nagovorom: «Otvaram prvo sejo novoizvoljenega starešinstva JSS. in vas vse, zlasti one, ki ste prvič danes na starešinski seji, bratsko in srčno pozdravljam! Mesta, ki vam jih danes na svobodna volja naše glavne skupščine poverila, niso samo častna mesta; jih nihče od nas ne misli, da je z izvolitvijo v starešinstvo že vse opravljeno. Zaupanja, ki nam ga je naša skupščina naklonila, se moramo vsi vredne izkazati z vztrajnim in požrtvovalnim delom. Vsemu Sokolstvu hočemo biti zgled deloljubnosti in točnega izpolnjevanja prevzetih dolžnosti. Tukaj smo le Sokoli in Sokolice, ki nam je poverjeno vodstvo JSS. Združevala, krepila in vodila nas bo resna volja, da hočemo Sokolstvu pomagati v razvoju in napredku po vseh svojih najboljših močeh. Vse, kar ni sokolskega in kar bi bilo v kvar našemu harmoničnemu sodelovanju, naj ostane zunaj teh prostorov. Toliko lepote, vzvišenosti, plemenitosti in nerešenih vprašanj se odpira pred nami, da nam ne bo dela nikoli primanjkovalo, temveč da se bo lahko vsakdo v polni meri udeleževal v izvrševanju sokolskih nalog po svoji najboljši vesti in vednosti. — Reševati in obravnavati nam bo: 1.) upravna vprašanja; 2.) tehniška vprašanja, kolikor ima pri njih odločati starešinstvo sporazumno s tehničarji; 3.) gospodarska vprašanja; 4.) prosvetna in vzgojna vprašanja; 5.) organizacijska in propagandna; 6.) manjšinska; 7.) vprašanja sokolskega tiska; 8.) socialna vprašanja itd. Vidite torej, kolika obilica dela in odgovornosti! Mnogotero teh vprašanj je takega značaja, da ne bodo rešljiva sama zase, nego jih bo treba pretresati in o njih odločati v zvezi z drugimi sličnimi ali dopolnjujočimi jih vprašanji. Med nami bodo torej morali biti trajni in čim ožji stiki, da se bomo sporazumevali in bratsko podpirali. Princip nam bodi porazdelitev dela po panogah sokolskega udeleževanja v organizaciji in izven nje. — Že danes smo uverjeni, pa bomo od seje do seje uvidevali še bolj, da ni vprašanja v javnem življenju, ki bi ne mogli govoriti o njem v spoznanju, da ne more neopaženo mimo Sokolstva in ne Sokolstvo nebrizno mimo njega; le politiki v strankarskem pomenu te besede ni mesta med nami, njej so zaklenjena naša vrata. Naša

legitimacija je zaupanje vsega članstva, a naša skrb bodi, da bomo lahko zagovarjali vse, kar ukrenemo, kadarkoli bomo klicani na odgovor. — Posebej moram, bratje in sestre, opozoriti na II. sokolski sabor, ki se bo vršil letos sredi avgusta v Zagrebu. S pripravljalnimi deli zanj je pričelo že prejšnje starešinstvo, sedanje pa mora ta dela nadaljevati in pripraviti ter do podrobnosti predelati vse gradivo, ki ga bomo obravnavali in o njem sklepali na saboru. Tudi pokrajinskemu zletu na Vidov dan v Sarajevu bomo morali posvetiti potrebno pozornost, da uspe kar najpovoljnejše tudi ta naša letošnja prireditve. — Da bodo izvrševanju vseh teh naših nalog in dolžnosti zagotovljeni trajni uspehi, in da bo moglo starešinstvo gladko poslovati, moramo najprej konstituirati potrebne odseke in poveriti posamezne funkcije članom starešinstva. To delo najprej izvršimo danes. Vse brate in sestre prosim, da redno prihajate na seje, prevzamete posle v posameznih odsekih, določite dan in uro, kdaj boste — razen ob sejah — v teh prostorih na razpolago. — Kadar ne bom službeno zadržan, bom jaz v pisarni bratom in sestram na razpolago vsak dan od 6. do 7. ure zvečer, ob ponedeljkih od 5. do 6. ure zvečer. Zavedam se svojih dolžnosti in svoje odgovornosti in vas zagotavljam, da hočem ustrezati nalogam, ki so zvezane z mojo funkcijo, po svojih najboljših močeh in z vsemi svojimi skromnimi silami. Brat vam hočem biti po srcu, misli, besedi in dejanju, verujoč v vašo pošteno sokolsko zavest, upajoč v vašo bratsko pomoč in naslanjajoč se v našem skupnem delu na zmagojučo moč Sokolstva. — Naslanjajmo se drug na drugega v zaupanju in služimo vsi v bratski vzajemnosti in odkritosrčnosti svojim dolžnostim! En duh vodi naša dejanja in vladaj med nami — to je sokolsko bratstvo! V to ime še enkrat vsem bratske pozdrave!»

Redne starešinske seje se določijo na vsak ponedeljek ob pol 8. uri zvečer. Za te seje se ne bodo razpošiljala posebna vabila. Vprašanje zapisnikarja za seje starešinstva se reši tako, da člani starešinstva sami menjaje pišejo zapisnike.

Starešinstvo se konstituira tako, kakor je bilo to naznanjeno v zadnji številki Sokolskega Glasnika. Dalje se sklene: Organizacijski odsek naj napravi vse potrebne poslovnike za delo starešinstva in pisarne in ta poslovnik predloži starešinstvu v odobritev. — Vse dopise na starešinstvo prejme tajnik, ki došlo korespondenco prečita ter jo razdeli na posamezne odseke. Vsak odsek ima v pisarni svojo mapo, v katero se vlagajo vsi spisi odseku v rešitev, odnosno poročanje. Načelniki posameznih odsekov so dolžni zgledati se tudi med tednom v savezni pisarni, da pregledajo njim odstopljene spise; v zadevah, ki so nujne narave, tajnik načelnika kompetentnega odseka obvesti po najkrajši poti ter mu izroči oni spis. Referent podpisuje na rešitvah, s čimer prevzame sodgovornost za svojo rešitev. Poleg običajnega ekshibita naj se umisli tudi posebna knjiga, v katero se bodo vpisovali posameznim odsekom v rešitev odstopljeni spisi, in sicer v svrhu kontrole.

Br. Gangl čita nato dopis kabinetne pisarne z dne 24. marca 1924, ki glasi: «Predsedstvu glavne skupštine Jugoslovenskega sokolskega saveza v Ljubljani. Vzradoščen iskrenim sokolskim pozdravom glavne skupštine Jugoslovenskega sokolskega saveza, Njegovo Veličanstvo Kralj blagovolil je odrediti, da Vam sporočim njegovo srčno zahvalo in pozdrav. Šef kabineta: Polnomočni minister Jankovič L. r.» — Dalje poroča o dopisu br. ing. Naceta Perka, ki zaradi prevelike zaposlenosti s poklicnim pa tudi s sokolskim delom v lastnem društvu odklanja izvolitev v savezno starešinstvo. — Izjavo se vzame na znanje.

Br. starosta poroča nadalje o sestanku z br. Štěpankom z dne 24. t. m. ter pojasni, da zaradi kratko odmerjenega časa ni mogel obvestiti o tem sestanku celokupnega starešinstva ter da je na sestanek zaradi nujnosti pozval le brate Ambrožiča, Bajžlja, Čobala, dr. Fuxa in Kajzela. Poroča, da smo br. Štěpanku



dali točne informacije o skupščini. — Br. Stěpanek se je hotel z nami razgovoriti o želji, odnosno predlogu zagrebške sokolske župe, ki nastoja na tem, da se povodom sabora v Zagrebu pristopi tudi k ustanovitvi vseslovenske sokolske zveze. Navzočni člani starešinstva so se strinjali z naziranjem brata Stěpanka, da je tozadevno danes mogoče storiti samo toliko, da se skliče eventualno v Zagreb zastopnike drugih slovanskih sokolskih organizacij v svrhu razgovora o bodočem našem skupnem delovanju. Nadalje smo pri tem sestanku sklenili priporočati sklicanje seje češkoslovanskega-jugoslovanskega sokolskega saveza dne 25. maja t. l. v Prago, kjer se bodo rešila poleg organizacijskih vprašanj tudi razna vprašanja tehnične narave. Poročilo br. staroste je starešinstvo po daljšem razgovoru odobrilo.

## II. redna seja starešinstva JSS. dne 31. marca 1924.

Navzočni bratje in sestre: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Čobal, Deu, Fettich, Hadži, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Poženel, Svetlič, Švajgar, Turk. — Opravičena sestra Trdinova.

Ob priliki petdesetletnice generala Maistra mu je starešinstvo pismeno čestitalo, istotako br. dr. Zahorskemu ob priliki njegovega imenovanja za vicekonzula pri generalnem konzulatu ČSR. v Ljubljani. — ČOS. se zahvaljuje za pozdrav, ki ga je poslala glavna skupščina JSS., poudarjajoč veliki pomen skupnega delovanja. — Znanemu sokolskemu delavcu br. dr. Lazu Popoviću je umrla mati, ob kateri priliki mu je starešinstvo izreklo sožalje. Br. Popović se zahvaljuje za izrečeno sožalje.

Br. dr. Fux poroča o pokrajinskem zletu v Sarajevu ter opozarja, da reflektira župa Sarajevo na udeležbo tudi drugih in ne samo obveznih žup. Ker je od uspeha odvisen razvoj sokolskega delovanja v vsej Bosni in Hercegovini, smatra, da je prireditelj tega pokrajinskega zleta važna zadeva saveza in ne samo prizadete župe. Je mnenja, da je dolžnost saveza, da pomore župi v Sarajevu k najboljšemu uspehu zleta. Br. Ambrožič opozarja na sklep saveznega odbora, da se tudi župam, za katere zlet ni obvezen, udeležba na zletu priporoča. Kadar bo čas, naj bi šel od starešinstva kdo v Sarajevo, da pomaga z nasveti pri organizaciji zleta. Istotako odpošlje TO. enega brata. Br. tajniku se naroči, da predloži v eni prihodnjih sej podroben načrt za propagando in za druge zadeve glede zletov v Sarajevu in Zagrebu. Istotako se sklene storiti pri ministrstvih potrebne korake, da dobe uradniki za udeležbo sarajevskega in zagrebškega pokrajinskega zleta potrebni dopust. — O blagajniškem stanju poda obširno poročilo br. blagajnik, ki poroča tudi o korakih, ki jih je storil v zadevi prodaje sveta, ki je bil uporabljan za zletni prostor. — Br. Švajgar je bil v zmislu sklepa starešinstva v Pragi, da prouči ureditev katastra ČOS. ter poškodbenega fonda. Zadevno poda obširno poročilo o uspehu svojega obiska.

Brat Marolt poroča za organizacijski odsek o dopisu sokolske župe Mostar, ki prosi za dovoljenje nošnje kroja na dan društvenih oficijalnih prireditev tudi po 8. uri zvečer, in pojasnila o kazenskem pravu proti članom, ki so se pregrešili proti sokolski disciplini. Župi Mostar naj se sporoči, da morajo člani in članice, ki se udeležijo posamezno sokolskih prireditev v kakem drugem kraju, potovati tja in nazaj v civilni obleki. Prireditve se smejo udeležiti v kroju samo z odobritvijo odbora. Pri prireditvah samih pa ima načelnik, ozir. njegov namestnik pravico člana, ki se je pregrešil proti disciplini, odstraniti, kar pa ni smatrati za kazen, temveč samo za onemogočenje nadaljnjih kršitev sokolskega reda, ter se mora vsaka taka zadeva takoj javiti pristojnemu društvu v svrhu uvedbe disciplinarnega postopanja. — Bratu dr. Fettichu se naroči, da sestavi poslovnik disciplinarnega postopanja in poslovnik razsodišča.

Določí se, da se na prihodnji seji razpravlja o poslovniku sokolskega sabora. — Br. Devu se naroči, da preskrbi z ozirom na sklep glavne skupščine nekoliko različnih vzorcev žigov za društva, župe in savez.

### III. redna seja starešinstva JSS. dne 7. aprila 1924.

Navzočni bratje in sestre: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Čobal, Deu, Fettich, Fux, Jamar, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklavc, Poženel, Preskerjeva, Rupnik, Svetlič, Švajgar, Trdinova, Turk. — Opravičeni: Cigojeva, Hadži, Lozej.

Br. starosta opozori, da je seja namenjena razpravam o pripravah za sokolski sabor. Predlaga naprositi zagrebško župo, da takoj preskrbi vse primerne prostore za zborovanja odsekov in plenuma sabora.

Nato poroča br. Marolt o načrtu poslovnika za sokolski sabor. Po tri in pol ure trajajočem razpravljanju, ki se ga je udeležila večina bratov, se sprejme predloženi načrt poslovnika z nekaterimi popravki. Načrt se objavi v Glasniku.

**Zahvala br. dr. V. Murnika.** Bratskemu starešinstvu in bratskemu tehničnemu odboru Jugoslovenskega sokolskega saveza! — Ob moji petdesetletnici sta mi izrekla svoje čestitke in sporočila čestitke našega Sokolstva, izražene na glavni skupščini in na seji prednjaškega zbora saveza. Poklonili ste mi lep in pomemben dar. — Prosim Vas, da sporočite Sokolstvu najtoplejšo moje zahvalo za iskrena voščila in za ljub mi dar. Hkratu prosim, da oprostite, če na pismu bratskega starešinstva in bratskega tehničnega odbora ne pišem vsakemu posebej: saj mi je obema odgovoriti isto! — Najlepše se zahvaljujem obema za pristržne besede. Oba govorita o mojem delu in obeh hvala je silna. Želim le, da bi moje nadaljnje delo Sokolstvu in narodu doneslo iste koristi, kakor mislite, da jih je moje dosedanje. Ne pristoja meni soditi, koliko je vredno. Imam le zavest, da sem pri svojem delu vedno mislil in mislim le na stvar ter da sem s tem delom delal in delam dober čin. — Najmanjši dober čin pa je kakor plamen lučice, ki more užgati stotere luči, ki zopet vsaka more prižgati stotere. — Pismo starešinstva mi pravi, da sem prvi pravilno spoznal in proučil veličino sokolske ideje... in ji pridobil na tisoče vernih spoznavalcev in izvrševalcev... Toda, kar smatrate za zaslugo, je le osebna moja sreča, da je usoda meni pri nas prvemu užgala spoznanje. Morda bi bilo za stvar bolje, da ga je v kom drugem že mnogo pred menoj. Ali nam nerazložljiva so pota usode; tako majhni smo vsi pred njo. — Za osebno srečo torej smatram, da si je usoda izbrala baš mene za to, da se je svetla luč sokolske ideje v prvo pri nas užgala v mojih rokah. Všeč mi je bila njena svetloba, lepa in čista. Pazil sem vedno, da ostane lepa in čista. In imel sem nadaljnjo veliko srečo, da mi je drugi niso upihnil. Marveč mnogi so si z njenim plamenom prižgali enake luči, ki so z njimi prižgali luči drugim. Trudil pa sem se vedno sam in izpodbadal sem druge, da vzdržimo luči lepe in čiste. — Tisočere take luči gore danes in ni se več bati, da bi mogle ugasniti vse: vsako, ki bi ugasnila, prej ali slej iznova vnamejo druge, ki se svetle okoli nje. In nove bodo prižigale, vedno nove, da plamen vseh v združenju sijajni svetlobi in blagodejni gorkoti preraja vedno več in več sinov in hčera naroda, jim kuje v jeklo telo in dušo y zlato! — Budna pa bodi vedno pažnja vseh, da plamen ostane lep in čist! — V to ime: Zdravo! — Dr. V i k t o r M u r n i k. V Ljubljani, 31. marca 1924.

### *Iz organizacijskega odseka JSS.*

Pod tem naslovom bo priobčeval savezni organizacijski odsek članke o organizacijskih zadevah. Predvsem bo prinašal sokolski javnosti odgovore na ona vprašanja, ki so jih stavile uprave posameznih žup ali društev na

savezno starešinstvo, ki pa so važni tudi za druge sokolske edinice in za celokupno članstvo.

### Starešinstvom vseh žup in društev!

Na glavni skupščini JSS. v Ljubljani je bilo na predlog župe Rijeka soglasno sklenjeno, da pregleda in izpopolni savezni organizacijski odsek društvena, župna in savezna pravila in spravi vsa njihova določila v popoln sklad. Ker mora biti to delo do letošnjega sokolskega sabora v Zagrebu gotovo, prej pa še na seji saveznega odbora odobreno, prosi organizacijski odsek starešinstva vseh žup in društev, da mu po možnosti hitro naznanijo vse eventualne želje glede izpremembe pravil, oziroma netočnosti ali nejasnosti sedanjega besedila, na katere so naleteli pri svojem dosedanem sokolskem delu.

### Pravo kažnjavanja.

Pravo kažnjavanja po pravilima ima samo odbor onog društva, u kojem je dotični upisan kao član i to samo u disciplinским prestupcima te nakon izvršene istrage. Protiv određene kazne svak član ima pravo žalbe na društveno razsudište, a protiv predloga za izključenje iz sviju sokolskih društava u toku jednoga meseca na župsko starešinstvo. Sve druge preporne stvari riješava društveno ili župsko ili savezno rasudište, i to po tome pod koju kompetenciju podpadaju po naravi sporova i lica, kojih se tiču. Vidi tačku 36. društvenih, tačku 29. župskih i tačku 26. saveznih pravila.

Niti župsko starešinstvo, osim u slučajevima tačke 12 č) društvenih pravila, niti župski odbor, niti koja druga instanca, bilo tehnička bilo administrativna, osim društvenog odbora nema nikakvog direktnog prava za kažnjavanje. Svaki pojedini slučaj mora se javiti nadležnom društvu, koje stvar u svojem djelokrogu riješi ili preda nadležnom rasudištu. Svako sokolsko društvo ima zapisnik kazne, koji mora držati absolutno u redu.

Načelnik društva (župe, saveza) ima pravo, da udalji člana od mjesta priredbe, kad se isti ogriješio, no to se ne može držati kažnjajem, već da se onemogući daljnje kršenje sokolskog reda. Svaki ovaki slučaj ali treba što prije javiti upravnom odboru nadležnog društva, koje po istom uvede disciplinski postupak.

### Disciplinarno postopanje proti izstopivšemu članu.

Pripeti se včasih, da bi se imelo uvesti proti enemu ali drugemu članu sokolske organizacije zaradi kateregakoli pregreška disciplinarno postopanje, ki se mu pa oni član odtegne s svojim izstopom. S tem, da član vstopi v drugo sokolsko društvo, ki mu pa storjeni pregrešek ni znan, nastane sokolski organizaciji precejšna, včasih občutna moralna škoda. Na drugi strani pa proti že izstopivšemu članu društvo ne more provesti disciplinarnega postopanja, ker nima nanj več nikake ingerence.

Da se vsak tak primer v bodoče onemogoči, mora vsako društvo, ko prijavi izstop takega člana saveznemu katastru, tudi naznaniti, da je bil oni član obdolžen tega ali onega prestopka in da je bil podan povod za disciplinarno preiskavo, ki se pa zaradi izstopa ni mogla izvesti. Pri saveznem katastru se bo take člane zaznamovalo v posebnem seznamu. Če prijavi potem kako drugo društvo pristop onega člana, bo savezni katastralni činitelj temu društvu to okoliščino takoj objavil in ga pozval, da prevede v sporazumu s prejšnjim društvom preiskavo.

Da bo uradovanje tudi v tem oziru točno in brezhibno, pozivljamo društva, naj takoj naznanijo vsako izpremembo članskega staleža preko župe saveznemu starešinstvu.

Iz župe Ljubljana I. Na seji prednjaškega zbora dne 6. aprila 1924. so bili izvoljeni: za namestnika načelnika br. Bojan Drenik, za namestnico načelnice sestra Vlasta Friesova; za člane župnega tehničnega odbora pa bratje Miklavc, Svetlič, Ryška, Kuščer, Smole, Capuder, Prosenc in okrožni načelniki ter sestre Varogova, Pogačnikova, Remičeva in okrožne načelnice.

**Občni zbor mariborske sokolske župe.** V nedeljo, dne 9. marca, se je v restavracijskih prostorih Narodnega doma vršil letošnji občni zbor mariborske sokolske župe. Tuja mu je bila fraza, izvajanja so bila vseskozi stvarna, beseda odkrita. Zabeležil se je uspeh in napredek, a mirno so se priznale tudi napake in nedostatki. — Župni starosta dr. Pivko je otvoril zborovanje s pozdravom odposlancev društev, ki so bila zastopana skoraj polnoštevilno. Pozdravil je tudi navzočne delegate saveznega starešinstva br. dr. Fuxa. Župa se je v preteklem letu raztegnila na Slovenjgradec in tudi še nekatera druga društva na vznožju Pohorja se želijo priklopiti naši župi. Izgubila pa je mariborska župa v tem letu nekaj svojih najboljših delavcev, predvsem svojo prvo načelnico, marljivo sestro dr. Tavčarjevo, starosto mariborskega društva brata dr. Šerneca, prvega starosto v Pragerskem brata Gerbiča, brata Skrbinška v Jarenini. V starešinstvu je vladala popolna harmonija in medsebojno umevanje ter ni bilo nobenega specialnega stremljenja, ki bi škodovalo centralnemu delu. V sokolskem gibanju župe pa mora podčrtati konsolidacijo notranjega dela. — Tajnik br. Kocmut je podal nekaj statistike. Župa šteje 27 društev in 4 odseke. Nova društva so se ustanovila pri Sv. Bolfenku in Strnišču, odpravila pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, pri Sv. Marjeti in pri Sv. Lovrencu na Pohorju. Župa šteje 5690 pripadnikov, med temi 2410 članov in 910 članic. Svoje domove imajo društva Studenci, Sv. Lenart, Središče in Gor. Radgona. Kontakt posameznih društev z župo je bil živahen, kar izpričuje 1640 števil v opravljenem zapisniku ne glede na številne okrožnice. — Poročilo župnega načelnika br. Krajncu ni bilo le suhoparno naštevanje dogodkov, ampak zdrava kritika dosedanjega dela in jasen načrt za bodočnost. Če se je pojavila ponekod v društvih neka stagnacija, utrujenost, jo treba zopet izruvat po Tyrševem načelu «vse ali nič, pasti ali dospeti». Preteklo leto je bilo v znamenju jubilejev. Praznovala se je župna desetletnica ter dvajsetletnica Sokola v Ljutomeru in Varaždinu. Najsvetlejša točka sokolskega dela v tem letu pa je bil brez dvoma prvi naraščajni župni zlet v Ptuj, kjer je sodelovalo okrog 500 naraščajnikov. Zabeležiti imamo štiri župne izpite. Župni tečaj je po obisku in uspehu zadovoljiv. — Blagajnik br. Vašič stavi dodatno k svojemu poročilu, ki izkazuje 147.705 Din denarnega prometa v zadnjem poslovnem letu, tudi predlog, da naj znaša odslej organizacijski prispevek (vštevši savezni prispevek in prispevek za poškodbeni fond) 10 Din, in da se naj društvom s pretjno izključitve naloži 10odstotni prispevek društvenih, 20odstotni prispevek okrožnih in 50odstotni prispevek župnih čistih prireditvenih dohodkov. Njegov predlog je pozneje v posebni točki po daljši debati v celoti prodr. — Prosvetni odsek br. dr. Kovačiča je lepo napredoval. Imel je dva sestanka, na prvem se je izdelal poslovnik, ki nudi delovni program za več let. Nadomestilo za župni vestnik je sedaj posebna rubrika v četrtkovi številki «Tabora» ki gre Sokolu v vsakem oziru na roko in se mu je na tem mestu izrekla zahvala. Predavanj je bilo iz centrale 30, kar je razmeroma precej. Skupno z Društvom jugoslov. akademikov v Mariboru se pripravljajo 3 potovalne knjižnice. Župa je izdala 4 brošure (Sokolski katekizem v slovenščini in srbohrvaščini, Boj za narodno državo in Zbor III.), poleg tega pa je izdalo varaždinsko društvo lepo opremljeno

spomenico «Sokolstvo v Varaždinu». Strokovna knjižnica se ureja in bo v kratkem otvorena. Diletantski oder, orkester in pevski kvartet so ostali le še zamislek. Premalo se posveča pozornost nagovorom pred vrsto, premalo je tudi zanimanja za sokolsko literaturo in sokolski tisk. Tako je n. pr. v župi le 197 naročnikov «Sokolskega Glasnika», kar je primeroma s številom članstva dosti premalo. — Sledil je referat o manjšinskem delu Sokola brata Krajca. Zmotno je mišljenje, da v narodni državi ni manjšinskega dela. Zadnji ekscesi nemštva so nas o tem poučili. Zato je Sokolstvo sklenilo, da v krajih, kjer vlada gospodarski močen tujeroden element in kjer je še naše ljudstvo nezavedno, treba utrjevati sokolsko delo in pošiljati tja svoje najboljše delavce. To stremljenje, ki zahteva mnogo gmotnih žrtev, naj podpirajo predvsem gospodarski krogi. — Župni nadzornik brat Schaup je obiskal ob priliki občnih zborov malone vsa društva, jih bodril in svetoval. Povsod je opažal težko denarno krizo. Upravno poslovanje je skoraj povsod v najlepšem redu, le inventarji orodja in knjižnic so večinoma pomanjkljivi. Vrinili so se v društva tudi nekateri elementi, ki ne spadajo v sokolske vrste. Treba jih zopet brezobzirno izločiti. — Preglednikov predlog za absolutorij je bil soglasno sprejet. — V generalni debati k poročilom so se oglasili poslanec saveznega starejšinstva br. dr. Fux, starosta varaždinskega društva br. dr. Stanković, br. Hren iz Studencev in drugi. Podrobna je bila zlasti debata o socialnih nalogah Sokolstva, o ekonomskem podpiranju svojega članstva. Sokolstvo mora gledati, da postavi svoje delavce na prava mesta in da zastavi za to ves svoj vpliv. — Pri volitvah župnega starejšinstva je bil izvoljen z malimi izjemami stari odbor z br. dr. Pivkom na čelu. — Med slučajnostmi se je razpravljalo o historičnem imenu župe, o delitvi župe na troje žup itd. brez meritornih sklepov.

**Iz sokolske župe Maribor.** Na seji prednjaškega zbora dne 9. marca 1924. so bili izvoljeni naslednji bratje in sestre: za načelnika Ljudevit Kranjc (Maribor), za načelnikovega namestnika Ciril Hočevar (Murska Sobota), za načelnico Stana Nabergojeva (Maribor), za načelnice namestnico Adela Periceva (Maribor); v tehnični odbor bratje Pero Cestnik, Janko Dekleva, Franjo Mačus, Bernard Naglič, dr. Ljudevit Pivko, Adolf Schaup in sestra Vida Leskovarjeva. V izpraševalno komisijo za župne prednjaške izpite so bili izvoljeni bratje Pero Cestnik, Ljudevit Kranjc, Julče Novak, dr. Ljudevit Pivko in Adolf Schaup.

**Sokolska župa Mostar.** Sokolsko društvo u Opuzenu priredilo je dne 26. marta akademiju u korist obitelji smrtno unesrečenog brata Svetislava Bunoze, člana sokolskog društva u Nevesinju.

**Župni prednjaški tečaj.** Tehnični odbor Bačke sokolske župe v Novem Sadu priredi od 2. do 16. aprila 1924. v Novem Sadu prednjaški tečaj. Za tečaj je prijavljenih 26 članov in 7 članic iz župnih društev ter 4 podoficirji VII. peš. puka. Na tečaju bodo predavali bratje: dr. Vlada Beiajičić, Dragutin Jeger, dr. Nikola Mrvoš, Milan Teodorović in Miroslav Vojinović ter sestra Manja Vojinovičeva.

**Sokolska župa u Šibeniku** držala je svoju redovnu glavnu godišnju skupštinu na 11. veljače u dvorani šibenskog Sokola. Uz upravu župe bili su prisutni delegati većine sokolskih društava župe. Skupštinu je otvorio starešina br. Adam. Pozdravio je prisutne, spomenuo važnije zgrade u godini 1923., bratsku međusobnu susretljivost splitske i šibeničke sokolske župe i naglasio potrebu življeg i požrtvovnijeg rada. Tajnik br. Vlahović u opširnom izvešću prikazuje rad, nedostatke i potrebe Sokolstva župe. Iz izvešća se razabire, da su zastoj Sokolstva krive posledice rata i talijanske okupacije, staleško skupljanje i demagoštvo, a onda i nestašica sposobnih i požrtvovnih ljudi. Osobito je istakao pomanjkanje prosvetnog i moralnog uzgoja te preporučio, da im se osobita pažnja posveti, jer je bolje i malo članova, samo neka



su ljudi i Sokolovi. Preporučio je pripravo za proslavu 25godišnjicu šibenskog Sokola (26. jula) i župski slet, koji bi se isti dan održao u Šibeniku. Blagajnik br. Belamarić ističe nemar nekih društava u plaćanju članarine i neprilike, koje iz toga nastaju za župu i savez. I ako se župa mora boriti s financijalnim neprilikama, nije ipak dužna. Preporuča isplatu dugova župi i savezu, a unapred redovito plaćanje. Iz izvešća matrikara prof. Soljana vidi se stanje Sokolstva župe, ali ne potpuno, jer neka društva nisu poslala izveštaja ni prepisa zapisnika skupštine. U župi je udruženo 15 društava i dva, koja još ne deluju. Ima oko 1200 članova, 50 članica, 161 muškog, 132 ženskog naraštaja, 182 muške, 155 ženske dece; sprava malo prikladna, dvorana jedna. Načelnik Fulgosi govori o vežbanju koje je u prošloj godini palo na leđa njegova i prednjaka br. Protege. Izvešćuje o našem sletu u Drnišu (2. septembra) i sudelovanju Sokolova naše župe onomu splitske (22. 23. jula) u Splitu. Posle iscrpljivih izveštaja bio je rad uprave odobren, pa se prešlo na biranje nove. Aklamacijom je bila izabrana sledeća uprava: Starešinom br. Stevo Adum, Šibenik; I. zamenik starešine br. prof. Bruno Marčić, Šibenik; II. zamenik starešine br. Josip Regner, Drniš; I. tajnik brat Ante P. Vlahović, Mandalina; II. tajnik br. prof. Frano Vuletin, Šibenik; blagajnik br. Ivo Belamarić, Šibenik; zamenik blagajnika br. Mirko Cvitković, Šibenik; proć. prosv. odeljenja br. Mirko Ležajić, Šibenik; načelnik br. Ante Fulgosi, Šibenik; I. zamenik načelnika br. Ivo Protega, Šibenik; II. zamenik načelnika br. Dušan Viličić, Drniš. Najposle je prihvaćeno nekoliko važnih zaključaka o organizaciji, propagandi, pripremi za ovogodišnji slet itd.

## BELEŽKE

Češkoslovaški naraščaj zopet poseti Jugoslavijo. Pri ČOS. so sklepali o udeležbi na naših pokrajinskih zletih. Govor je bil posebno glede zagrebskega zleta, ob poročilu brata Štěpaneka o prošnji Zagrebčanov za udeležbo. Toda lefos so naši severni bratje zelo zavzeti zaradi svojih nastopov in drugih že prej projektiranih odprav. Na predlog našega posebnega prijatelja, brata Štěpaneka, pa so sklenili, da pošljejo v Jugoslavijo svoj naraščaj. Hvaležni jim moramo biti za to in naša skrb mora biti, da ta naraščaj primerno sprejmemo. Pride menda 200 dečkov in 200 deklic.

## RAZNOTEROSTI

Švicarski turnerji se udeleže Olimpijade z 48 izbranimi telovadci, ki naj pokažejo v Parizu ves sestav, ki ga uporablja švicarska telovadna organizacija. Poleg tega se udeleže tudi mednarodne tekme z osmimi najboljšimi telovadci in štirimi nadomestniki. Vrsta je baje dobro pripravljena. — Telovadni zlet iste organizacije doma se bodo vršili v letih 1925. in 1928. Šv.

Državni telovadni tečaj v Pragi obiskuje 55 slušateljev, od teh 47 sokolskih telovadcev. Vse ostale češkoslovaške organizacije nimajo tam nobenega pripadnika. Šv.

Hrvatski Sokolski Savez šteje danes okoli 70 društev, ki so združena v treh župah, v Fonovi, Ljudevita Posavskega in Preradovičevi. Pripravlja se ustanovitev četrte župe. Članstva šteje okrog 12.000.

Bolgarski Junaki se udeleže pariške Olimpijade po deputaciji, ki bo štela okoli 30 članov. Junaška zveza je bila poverjena s sestavo in reprezentanco olimpijskega odbora v Bolgariji. Šv.